

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра філософії

06-07-184М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять з навчальної дисципліни

«Світова культура»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами «Міжнародні культурні зв'язки та міжкультурні комунікації», «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІ ЕМ
Протокол № 8
від 17.05.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Світова культура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами «Міжнародні культурні зв'язки та міжкультурні комунікації», «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Шадюк Т. А. – Рівне : НУВГП, 2022. – 61 с.

Укладач:

Шадюк Т. А., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії.

Відповідальний за випуск: Наконечна О. П., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії.

Керівник групи забезпечення спеціальності Залужна А. Є., доктор філософських наук, професор кафедри філософії НУВГП.

© Т. А. Шадюк, 2022

© НУВГП, 2022

Зміст

Вступ.....	3
1.Структура навчальної дисципліни.....	7
2.Методичні поради по підготовці до семінарських занять та модульного тестування.....	11
3.Плани семінарських занять.....	12
4. Практикум візуального аналізу: методичні поради та приклади.....	47
5. Методи оцінювання знань.....	55
6.Рекомендована література.....	56

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни циклу загальної підготовки ОКФП 8 «Світова культура» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародні культурні зв'язки та міжкультурні комунікації», «Креативна та цифрова культура» підготовки бакалавра спеціальності 034 «Культурологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з особливостями культурно-історичного процесу, культурними надбаннями людства, включаючи такі форми людської діяльності як мистецтво, науку, релігію. Значну увагу також приділено розгляду еволюції наукових знань, технологій предметного середовища, формуванню соціально-економічних інституцій суспільств. Метою вивчення дисципліни є опанування смислами людської культури на шляху формування ціннісного ставлення особистості до дійсності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Світова культура» є складовою частиною циклу загальних дисциплін для підготовки студентів за спеціальністю 034 «Культурологія». Даний курс опирається на дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Етика», «Історія філософії», «Міфологія» та є підґрунтям для вивчення дисциплін: «Феноменологія культури та культура повсякденності», «Семіотика культури» тощо.

Опанування курсу вимагає цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, семінарських заняттях, самостійної підготовки. Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування системи знань про культуру як специфічний спосіб людського існування в природі та суспільстві, ознайомлення із закономірностями розвитку культури у її глобальному вимірі та пам'ятками культури загальнолюдського значення.

Завдання:

- ◇ формування уявлень про загальносвітовий культурний процес, специфіку окремих цивілізацій та культурно-історичних епох;
- ◇ визначення змісту культури як смислів, втілених у предметних результатах діяльності людей;
- ◇ дослідження закономірностей зародження і трансляції ціннісно-смыслового змісту соціокультурної життєдіяльності людства;
- ◇ розкриття особистісного виміру культурної історії людства та створення передумов до усвідомлення себе як суб'єкта культурно-історичного процесу;
- ◇ створення умов для культурної самореалізації та саморозвитку студента, формування власної культурної самосвідомості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Світова культура» студент повинен

знати:

- термінологію, завдання та функції дисципліни;

- принципи суспільно-історичного буття та специфіку цивілізаційних процесів культур світу;
- історичну типологію культури та підходи до класифікації культурної еволюції;
- закономірності кожної культурно-історичної епохи та особливості культурних здобутків різних суспільств;

уміти:

- аналізувати смисли й значення, втілені в результатах культурної діяльності людства різних епох;
- інтерпретувати поняття і терміни світової культури;
- зіставляти цивілізаційні феномени в контексті історичного розвитку культур світу, визначати спільні та відмінні цивілізаційні риси в межах епохи;
- обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення культури у суспільному та особистісному житті;
- адаптуватись до суперечливих умов сучасного буття та протистояти негативним впливам масового середовища;
- аналізувати та прогнозувати тенденції та перспективи розвитку світової культури в добу сьогодення.

1. Структура навчальної дисципліни

Модулі й назви тем	Кількість годин			
	Лекції	Сем.з.	СРС	Разом
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Тема 1. Теоретичні виміри культури.	2	2	9	15
Тема 2. Культура первісної доби.	2	2	9	15

Тема 3. Культура і цивілізація народів Дворіччя та Східного Середземномор'я.	3	3	10	15
Тема 4. Історія культурного розвитку Стародавнього та Середньовічного Єгипту.	3	3	10	15
Тема 5. Своєрідність культури Стародавньої та Середньовічної Індії.	3	3	10	15
Тема 6. Обичайність давньої та середньовічної китайської і корейської культури.	3	3	10	15
Разом за модулем 1.	16	16	58	90
Модуль 2				
Тема 7. Характерні риси японської культури.	2	2	9	15
Тема 8. Культура корінних народів Північної, Центральної і Південної Америки.	2	2	9	15
Тема 9. Культура народів Африки.	3	3	10	15
Тема 10. Етапи становлення давньогрецької культури.	3	3	10	15
Тема 11. Історія культури Стародавнього Риму.	3	3	10	15
Тема 12. Особливості візантійської культури.	3	3	10	15
Разом за модулем 2.	16	16	58	90
Модуль 3				
Тема 13. Українська культура як східнохристиянський феномен.	4	4	7	11
Тема 14. Середньовіччя Європи як культурно-історична епоха.	2	2	6	10
Тема 15. Типові особливості давньої і середньовічної культури ісламського світу.	2	2	6	10

Тема 16. Культура італійського Ренесансу.	2	2	6	14
Разом за модулем 3.	10	10	25	45
Модуль 4				
Тема 17. Культура Північного та Пізнього Відродження.	4	4	7	15
Тема 18. Художні течії європейського Нового часу XVII ст.	2	2	6	10
Тема 19. Культура доби Просвітництва.	2	2	6	10
Тема 20. Особливості новочасної культури країн Азійського регіону.	2	2	6	10
Разом за модулем 4.	10	10	25	45
Модуль 5				
Тема 21. Культура жителів Австралії та Океанії.	2	2	8	12
Тема 22. Тенденції розвитку західноєвропейської культури першої половини XIX століття.	4	4	8	16
Тема 23. Мистецькі напрями у європейській культурі другої половини XIX століття.	4	4	9	17
Разом за модулем 5.	10	10	25	45
Модуль 6				
Тема 24. Культура світу першої половини XX століття.	4	4	8	16
Тема 25. Культура світу другої половини XX століття.	4	4	8	16
Тема 26. Особливості сучасної світової культури.	2	2	9	13
Разом за модулем 6.	10	10	25	45
	72	72	216	360

Семінарські заняття

№ з/п	Теми	Кількість годин
Модуль 1. 2 семестр.		
1.	Поняття та історична типологія культури	2
2.	Первісна культура	2
3.	Своєрідність культури Межиріччя та Східного Середземномор'я	3
4.	Зміст і сенс культури Стародавнього та Середньовічного Єгипту	3
5.	Культура Стародавньої та Середньовічної Індії	3
6.	Культурно-історичний феномен Китаю та Кореї	3
Разом за 1 модуль		16
Модуль 2. 2 семестр.		
7.	Історичні риси культури Японії	2
8.	Історія культури Північної, Центральної і Південної Америки	2
9.	Своєрідність культури народів Африки	3
10.	Культура Стародавньої Греції	3
11.	Історичні особливості культури Стародавнього Риму	3
12.	Культура Візантії: особливості розвитку та історичне значення	3
Разом за 2 модуль		16
Модуль 3. 3 семестр.		
13.	Євразійське сусідство Київської Русі та формування культури України за східнохристиянським типом	4
14.	Європейське середньовіччя: культурологічний вимір	2
15.	Середньовічна культура Близького і Середнього Сходу	2
16.	Культурно-історичні епохи Проторенесансу, Раннього та Високого Відродження Італії	2

Разом за 3 модуль		10
Модуль 4. 3 семестр.		
17.	Досягнення культури Північного та Пізнього Відродження	4
18.	Культура епохи абсолютизму в Європі	2
19.	Західноєвропейська культура XVIII століття	2
20.	Середньовічна та новочасна культура Індії та Далекого Сходу	2
Разом за 4 модуль		10
Модуль 5. 4 семестр.		
21.	Культура Тихоокеанського регіону та Австралії	2
22.	Західноєвропейська культура першої половини XIX століття	4
23.	Художня культура другої половини XIX століття	4
Разом за 5 модуль		10
Модуль 6. 4 семестр.		
24.	Світова культура першої половини XX століття	4
25.	Світова культура другої половини XX століття	4
26.	Сучасна культура народів світу	2
Разом за 6 модуль		10
Всього		72

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **денної** форми навчання:

61 годин – підготовка до аудиторних занять;

81 годин – підготовка до контрольних заходів;

74 годин – опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **заочної** форми навчання:

100 годин – підготовка до аудиторних занять;
 110 годин – підготовка до контрольних заходів;
 141 година – опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модулі 1, 2. 2 семестр.			
1.	Культура як ціннісний феномен.	9	11
2.	Взаємозв'язок традиції і новації в культурі.	9	15
3.	Духовна та матеріальна первісна культура.	9	15
4.	Культура кочівників Євразійського степу.	9	15
5.	Трипільська культура у світовому спадку.	9	15
6.	Захід – Схід: діалог чи протистояння цивілізацій.	9	15
7.	Староврейська культура та її історичне значення.	9	15
8.	Антична міфологія як основа європейської науки та культури.	9	15
Модулі 3, 4. 3 семестр.			
9.	Історія християнства та його конфесійних різновидів.	9	20
10.	Арабо-мусульманська культура середньовічного періоду.	9	15
11.	Історія середньовічної культури народів Азії та Африки.	9	15
12.	Феномен лицарської куртуазної культури.	9	15
13.	Візантійська культура та її вплив на традиції Київської Русі.	9	15
14.	Візантійське мистецтво – еталон для мистецтва православного світу.	9	15
15.	Козацька епоха та формування культури українського бароко. Особливості українського бароко в літературі, архітектурі, живопису.	9	15

16.	Український Ренесанс.	9	15
	Модулі 5, 6. 4 семестр.		
17.	Наукова революція XVI-XVII століття.	9	15
18.	Музична культура XVIII століття.	9	15
19.	Роль науки та техніки в культурі XIX ст.	9	15
20.	Культурологічна думка про культуру XX століття.	9	15
21.	Молодіжні субкультури.	9	15
22.	Культура народів Азії у XX столітті.	9	15
23.	Модернізм в історії світової культури.	9	15
24.	Постмодернізм в історії світової культури.	9	20
	Всього	216	351

2. Методичні поради по підготовці до семінарських занять та модульних контролів

Семінарські заняття є важливою формою оволодіння необхідними знаннями з дисципліни «Світова культура». Студент готується до семінарського заняття на основі поданого плану, використовуючи як базову, так і допоміжну літературу.

Для можливості самостійної перевірки засвоєних знань до кожного заняття передбачені Програма обговорення. До уваги студентів також індивідуальні завдання та тести різних рівнів складності, що розміщуються на навчальній платформі moodle. Тести мають на меті ознайомити студента з типами питань, які можуть входити до складу модульного контролю.

До тестових завдань першого рівня складності належать достатньо прості запитання, які націлені на вибір правильної лаконічної відповіді (як правило, однієї) щодо визначень, понять, ознак, характеристик, історичних періодів, авторів-культурологів, їх праць або концепцій. Другий, середній рівень складності (може мати дві вірні відповіді) вимагає орієнтування у визначеннях, знань глибинної сутності культурних явищ, а також вміння встановлювати зв'язки між подібними та відмінними закономірностями у розвитку культур різних народів світу. Третій рівень складності – найвищий, передбачає вміння робити порівняння, зіставляти зміст, смисл, значення

культурних явищ (або картинку) з назвою, що їх позначає, встановлювати співвідношення між культурними здобутками та ареалами їх походження або конкретними особами, митцями.

Упродовж курсу вивчення дисципліни, окрім достатнього засвоєння тем, винесених на семінарські заняття, студенту пропонується ознайомитись зі змістом тем, винесених на самостійне опрацювання, а також виконувати індивідуальні завдання в тій чи іншій формі:

- розгорнена відповідь на проблемне питання;
- організація диспути чи навчальної гри по вибраній проблемі;
- реферування творів сучасних авторів з проблематики світової культури і виступ з доповіддю;
- здійснення інформаційно-аналітичного дослідження з можливістю подальшого опублікування тез на теми, пов'язані з нинішнім станом розвитку світової культури;
- підготовка тез доповіді для участі в конференції;
- написання есе за обраними крилатим виразом, афоризмом, цитатою;
- підготовка мультимедійної презентації із текстовим та ілюстративним вмістом за вибраним питанням;
- складення плану обговорення переглянутого попереднього відео, інтернет-контенту на актуальну культурознавчу тематику;
- створення анкети для дослідження стану розвитку сучасної культури чи аналізу окремих її аспектів;
- візуальний аналіз і написання есе, статті;
- здійснення наукового міні-дослідження та підготовка публікації.

3. Плани семінарських занять

Модуль 1

Тема 1. Поняття та історична типологія культури

Основні концепти і поняття: культура, цивілізація, система культури, природність, духовність, суспільність, культурні смисли, культурні цінності, культурна реальність,

культуро творчість, соціоантропогенез, артефакт, типологія культури, класифікація

План

1. Поняття культури в контексті світових інтелектуально-ціннісних надбань.
2. Людське обличчя культури. Взаємозалежність виникнення культури та духовного зростання.
3. Наукові версії походження та історичного розвитку культури.
4. Принципи класифікації та періодизації культури.

Програма обговорення

1. Розкрийте походження понять «культура», «природа», «цивілізація». Встановіть їх семантико-сміслові межі.
2. Культура – це перетворення природного світу і створення штучного. Культура – це подолання природи, а відтак – відхід від неї. Культура – це надзусилля людини з метою виживання. Доведіть чи спростуйте (підберіть аргументи за та/або проти).
3. Який зміст вкладають у вислів «культура – це друга природа»?
4. Чи збігається теоретичний зміст термінів «культура», «природа», «цивілізація»?
5. Чи має місце протиставлення «природа» - «культура» в сучасній культурологічній теорії?
6. Як узгоджуються між собою такі твердження: «Культура сприяє виділенню людини (суспільства) з природи» і «Культура є засобом вписування людини в природу».
7. Як пов'язана культура зі становленням людської сутності?
8. Людина – продукт складного, тривалого еволюційного процесу, що не обмежився формуванням її як природної, біологічної істоти. Продовжте міркування у напрямку з'ясування особливостей еволюційного розвитку людини на сучасному етапі та футуристичних прогнозів щодо її майбутнього.
9. Яким чином розвиток культури причетний до духовності?

10. Охарактеризуйте основні версії походження культури.
11. Які існують підходи щодо відтворення історичного розвитку культури?
12. Вкажіть принципи періодизації культури й назвіть найбільш прийнятні схеми періодизації в сучасній теорії культури.
13. Культура – це нарощування людськості. Як Ви розумієте це твердження? Перефразуйте його так, щоб воно пояснювало Вашу думку.
14. Чи є культура прямою метою людського існування? Напишіть есе/твір-роздум у відповідь на це питання.
15. Дізнайтесь більше цікавого про формування людини сучасного типу, переглянувши відео, розкрийте етапи та особливості антропосоціогенезу
<https://www.youtube.com/watch?v=8p8tFcIQ8K4&list=LL&index=18>
16. Занотуйте проблемні питання, які у Вас виникли під час опрацювання теми.

Тема 2. Первісна культура

Основні поняття та концепти: первісність, палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, культура збирання й полювання, соціалізація гомінідів, інцест, ініціація, магія, фетишизм, анімізм, тотемізм, традиція, міф, ритуал, полігамна сім'я, рід, община, плем'я, етнос, народність, нація, матрилінійність, матрилокальність, патрилійність, патрилокальність, природний і соціальний простір, постфігуративний тип культури, первісне образотворче й музичне мистецтво, палеолітичний живопис, вохра, «неолітична революція», етногенез, піктографія, ідеографія, логографія, ієрогліфіка, фонографія, палеолітичні венери, гравюра, кераміка, мікроліти, мегаліти, менгіри, кромлехи, дольмени, кургани.

План

1. Людська первісність як входження у культурний простір.
2. Ранні форми культури часів палеоліту.
3. Культуротворчі здобутки мезоліту й неоліту.
4. Духовна культура первісності.

Програма обговорення

1. Що означає поняття «первісність» та чому воно співвідноситься з початком розвитку культури?
2. Охарактеризуйте культури збирання й полювання в контексті біологічної еволюції *Homo sapiens*.
3. «Культура починається з виживання. Суспільство починається з відчуття спільності». Прокоментуйте ці твердження.
4. Інстинкти та соціалізація: культурна еволюція в протиріччях. Підготуйте питання для дискусії на цю тему.
5. Як формується сім'я як тип соціального зв'язку?
6. Відтворіть процес формування типів соціальної спільноти, виявте проблеми у встановленні його послідовності.
7. «Соціальні проблеми первісності та форми їх вирішення». Підготуйте змістовне повідомлення на цю тему, даючи відповідь на питання: Як співвідносяться необхідність і свобода в первісному суспільстві?
8. В чому особливості расового поділу населення планети?
9. Охарактеризуйте працю як важіль культурного зростання первісної людини.
10. Які культуротворчі ідеї прослідковуються у зразках первісного образотворчого мистецтва?
11. У чому полягає специфіка духовної культури первісності? Дайте характеристику раннім формам релігійних вірувань.
12. Звідки походить термін «неолітична революція» і які культурні здобутки він відображає?
13. Якими є особливості переходу до культури раннього землеробства?
14. Відтворіть процес етногенезу та встановіть найістотніші його риси.
15. Ознайомтеся з класифікацією мовних сімей народів. Чому поява мови є найважливішим феноменом культури?

16. Розкрийте роль писемності в соціально-культурному розвитку людства.

Тема 3. Своєрідність культури Межиріччя та Східного Середземномор'я.

Основні поняття та концепти: Межиріччя, Дворіччя, Месопотамія, шумери, семіти, міфологія, релігія, піктографія, клинопис, література, бібліотека, архів, монументальна архітектура, зиккурат, скульптура, наука, правова культура, школа, цар, лугаль, енси, династія, місто-держава, східна деспотія, примітивна демократія, синкретизм, пантоміма, гімн, драма, малі народи Східного Середземномор'я, землеробство, гончарство, ковальство, бронзоліварництво, суднобудівництво, пурпур, фінікійське письмо, абетка, папірус, пергамент, пантеон богів, жертвоприношення, політеїзм, іудаїзм, монотеїзм, Яхве, месіанська ідея, старо-завітний канон, гімни, псалми, художня проза, повість, гліптика, цимбали, гуслі.

План

1. Культурні здобутки писемності, літературні жанри, освіта та наука, релігійно-міфологічні уявлення Месопотамії.
2. Монументальна архітектура та образотворче мистецтво: відображення світогляду месопотамців.
3. Культурні здобутки жителів стародавньої Сирії та Фінікії.
4. Давньоєврейська культурна спадщина. Священні тексти іудеїв. Літературні надбання.

Програма обговорення

1. У чому полягає унікальність географічних передумов виникнення й розвитку месопотамської культури?
2. Що відомо історикам культури про шумерів? Яким є їхній вклад у заснування місцевих царств, міст-держав?
3. Охарактеризуйте Шумер і Аккад як два потужні центри культуротворення у стародавній історії.
4. Якими є культурно-цивілізаційні здобутки семітських народів у історії Месопотамії?

5. Чим пояснюється зрощення управлінської системи з релігійними культурами у давньому месопотамському соціумі?
6. На чому базувалася ідеологія державності у давніх месопотамців?
7. Яким чином землеробство вплинуло на характер формування політичної моделі цивілізацій сходу?
8. Охарактеризуйте архітектурні й скульптурні досягнення месопотамців. Яким ідеям світобачення слугували ці здобутки?
9. Які культурні наслідки мало виникнення писемності на Сході?
10. Яким є зміст міфологічних уявлень, літературно-філософських творів та релігійних вірувань жителів Межиріччя?
11. У чому полягає світоглядна особливість законодавчого культуротворення месопотамців?
12. Які існують підстави ототожнювати зиккурат Етеменанкі з біблійною Вавилонською вежею?
13. Складіть повідомлення про Вавилонську культуру та її цивілізаційну роль в культурній історії людства.
14. Оцініть культурні досягнення Месопотамії з точки зору цивілізаційного спадку жителів стародавніх Сходу й Заходу.
15. У чому виявляється феномен «східного типу мислення»? Що означає «традиційність давньосхідної культури»?
16. Яким був побут та особливості щоденного життя давніх народів регіону Східного Середземномор'я?
17. Що спільного та відмінного в культурі мають стародавні фінікійці, сирійці й палестинці?
18. Якими є походження та характерні риси фінікійського письма? У чому його культурна цінність?
19. Охарактеризуйте релігійні уявлення мешканців регіону. Який вклад зробили давні іудеї в літературу й духовну культуру людства?
20. Як монотеїстичні ідеї зародилися в суспільстві іудеїв та як вплинули на подальшу духовну історію людства?

Визначте релігійно-філософський зміст іудейської літератури.

21. Які види мистецтва були поширені в цьому регіоні?
22. Як створювались музичні твори в давнину та які музичні інструменти використовувались?
23. Зробіть повідомлення про розвиток мистецтва східно-середземноморських народів.
24. Чим обумовлений, на Вашу думку, взаємовплив культури і побуту у більшості народів світу?

Тема 4. Зміст і сенс культури Стародавнього та Середньовічного Єгипту

Основні поняття і концепти: Та Кемет, Ніл, оаза, номи, номарх, фараон, культ, канон, космогонічні та теогонічні концепції, Ра, Осіріс, деміург, монументалізм, саркофаги, піраміда, пілон, колона, Книга мертвих, скрипторій, папірус, сфінкс, жрецтво, пантеон богів, монументальний живопис, стінопис, гліптика, канони, заупокійні тексти, гімни, любовні пісні, дидактичні твори, казки, гробниці, храми, обеліски, кругла скульптура.

План

1. Стародавній Єгипет як об'єкт наукового вивчення. Періодизація історії та культури Єгипту.
2. Особливості життя і побуту давніх єгиптян.
3. Давньоєгипетська міфологія та релігія.
4. Мистецтво та архітектура. Писемність, наукові знання.

Програма обговорення

1. Яким є стан вивчення історії культури Єгипту?
2. Якими були природні передумови виникнення цивілізації у Єгипті?
3. Розкрийте особливості побутового устрою життя давніх єгиптян.
4. Яке значення мала соціальна ієрархія в культуротворенні Стародавнього Єгипту та Месопотамії?
5. Що особливого в духовних пошуках давніх єгиптян?
6. Охарактеризуйте ідентичності давніх єгипетських правителів та їх діяльність.

7. У чому сутність єгипетської духовної традиції?
8. Яким був характер співіснування космогонічної міфології та релігії у давніх єгиптян?
9. Розкрийте особливості походження і використання єгипетської писемності.
10. Яку роль відігравав заупокійний культ в духовній культурі єгиптян?
11. Розкрийте технічні особливості й ідейно-ритуальне призначення муміфікації, облаштування гробниць.
12. Як розвивалася наука в єгипетському суспільстві? Вкажіть причини появи і розвитку наукових знань. Хто були давньоєгипетські науковці?
13. Яку роль відігравали наукові знання у повсякденному житті єгиптян?
14. Поясніть розуміння єгиптянами мистецтва як ремесла і високої кваліфікації.
15. Які нові й специфічні види мистецтва зародились у Єгипті?
16. Яку тематику вподобали єгиптяни, створюючи літературні твори?
17. Яку роль відіграла культура Стародавнього Єгипту в цивілізаційному поступі людства?

Тема 5. Культура Стародавньої та Середньовічної Індії

Основні поняття і концепти: Гімалаї, Інд, Ганг, культура Мохенджо-Даро, хараппська культура, Веди, Махабхарата, Рамаєна, касти, варни, езотеричне вчення, брахмани, упанішади, Ригведа, Самаведа, Яджурведа, Атхарваведа, арії, брахманізм, дхарма, джайнізм, буддизм, храм, ступа, індо-арійський стиль, дравідський стиль.

План

1. Природно-кліматичне підґрунтя давньоіндійської культури й життєвий устрій.
2. Соціальна стратифікація населення Стародавньої Індії та її культурне відзеркалення.
3. Цикли розвитку індійської культури крізь призму розвитку релігійного світогляду.

4. Писемність, освіта, наукові знання та мистецтво Давньої Індії.

Програма обговорення

1. Як позначилися природно-географічні умови на розвитку культури Стародавньої Індії?
2. Що відомо про побут мешканців Індостану та основи господарювання?
3. Які цивілізаційні характеристики притаманні культурам Мохенджо-Даро і Хараппа?
4. Які культурні характеристики ознаменували епоху Вед? З чим пов'язана її назва?
5. Що являє собою Ригведа з точки зору зростання духовної складової індійської свідомості? У чому полягає її культурний зміст?
6. Охарактеризуйте варно-кастову систему індійського суспільства, її витоки та соціокультурне призначення.
7. Яке культурне значення давньоіндійського словесного епосу Махабхарата і Рамаєна? Яких смислових перипетій зазнають у ньому етико-культурні цінності?
8. Як розвивалась релігійно-філософська думка Індії?
9. У чому полягає культурно-історичне призначення індуїзму?
10. З чим пов'язане зрощення мистецтва Індії з релігією?
11. Як склались художні традиції на території Індії?
12. Які особливості мало давньоіндійське мистецтво?
13. У чому полягає естетичність та утилітарність індійської архітектури?
14. Які стилі зодчества були популярні в Стародавній Індії та чим характеризувались?
15. У чому полягає символізм оформлення інтер'єру та екстер'єру давньоіндійського храму?
16. Які особливості образотворчого мистецтва Індії?
17. Як зародився та розвивався індійський театр?
18. Як поєднані спосіб життя і мистецтво в Індії?

Тема 6. Культурно-історичний феномен Китаю та Корей

Основні поняття і концепти: династія Ся, династія Шан, династія Чжоу, імперія, традиція, конфуціанство, принцип жень, цивілізація Інь, культ, Цінь, Хань, даосизм, дао, пагода, храм, палац, китайська каліграфія, ужиткове мистецтво, кольорова гравюра, бян-чжун, шань-шуй, цисяньцин, Тан, Сун, Юань, Корьо, Мін, Чосон. Пам'ятки культури стародавнього та середньовічного Китаю: Велика китайська стіна, гробниця Цінь Ши Хуан-ді, палац Гугун, древнє місто Ліцзян, буддйський храм в Шаньсі, Юньганські печери, Лунменьські печери, печера Могао тощо.

План

1. Ментальність і побут населення Стародавнього Китаю.
2. Релігія, філософія, суспільно-політичні вчення. Писемність та освіта, література й наука.
3. Мистецтво Стародавнього та Середньовічного Китаю.
4. Культура Давньої та Середньовічної Корей.

Програма обговорення

1. У чому особливість географічних умов Китаю та етнокультурної розмаїтості регіону?
2. Охарактеризуйте найдавнішу міську цивілізацію Інь в Стародавньому Китаї.
3. Якими були особливості менталітету давніх китайців?
4. Чому світогляд давніх китайців характеризують як практично-раціональну релігійність?
5. Яку роль відігравав культ у релігійній практиці давніх жителів Китаю?
6. Як вплинули соціально-економічні реформи у державі Західного Чжоу на світогляд і життєвий устрій жителів?
7. У чому виявляється зрощеність давньокитайського мистецтва з релігією?
8. Розкрийте зміст і значення конфуціанства у китайській культурі.
9. Як позначилася доба централізованої імперії Цінь на розвитку китайської цивілізації?
10. Які характерні риси мистецтва ханського періоду Вам відомі?

11. У чому полягало світоглядне значення даосизму для китайського суспільства?
12. Якими винаходами стародавні китайці збагатили світову культуру?
13. Як розвивалась культура Китаю епохи Тан?
14. Охарактеризуйте особливості культурного розвитку Китаю епохи Сун.
15. Які унікальні риси притаманні китайському мистецтву Юань?
16. У чому полягає особливість розвитку корейської культури епохи Корьо?
17. Чим відрізняється китайська культура династії Мін?
18. Якими є характерні ознаки корейського мистецтва династії Чосон?

Модуль 2.

Тема 7. Історичні риси культури Японії

Основні поняття і концепти: патріархальний рід, традиція, феодалний устрій, імператор, сьогунат, кераміка дзьомон, синтоїзм, гармонія, курган, солярний культ, культ державного вождя, культура догаку, гончарне мистецтво, література, фольклор, ритуал синто, саторі, буддизм, кодекс Рицурьо, мистецтво каліграфії, поетичні змагання, орнамент, театральні маски, самурайство, ніндзя, культура дзен, чайні церемонії, піали раку, мистецтво японського саду, нецке, ногаку, живопис тушшю, каре-сансуй, фусума, бьобу.

План

1. Життєвий устрій і ментальні особливості давніх японців.
2. Формування національної релігії у Стародавній Японії.
3. Літературна творчість та поезія в культурі японців.
4. Мистецтво та джерела натхнення в житті японців.

Програма обговорення

1. Окресліть умови виникнення і формування давньо-японського суспільства.
2. У чому полягають ментальні особливості давніх японців?
3. Як розвивалася японська культура епохи Дзьомон?

4. Якою є релігійно-духовна основа синтоїзму як національної релігії японців?
5. Що означає гармонія в структурі японської релігійності?
6. Як розвивалась культура давніх японців в умовах родоплемінних та феодалських відносин?
7. Як позначилась близькість Китаю та Кореї на розвитку культури давніх японців?
8. Чим цікава культура дотаку в історії першої японської держави Ямато?
9. Охарактеризуйте феномен церемоніальності в японській культурі.
10. У чому особливість будівництва і влаштування синтоїстського храму?
11. Яку роль відіграє традиція в японській культурі?
12. Яким змістом була наділена давня японська література і поезія?
13. Чим характеризувалась культура аристократії періоду Рицурьо?
14. Який вплив справив дзен-буддизм на культуру давньої та середньовічної Японії?
15. Дайте характеристику провідним видам мистецтва давньої та середньовічної Японії.

Тема 8. Історія культури Північної, Центральної і Південної Америки

Основні поняття і концепти: Мезоамерика, доколумбова Америка, ольмеки, майя, чавін, наска, моче, ацтеки, інки, місто-держава, імперія, конкіста, конкістадори, календар майя, ієрогліфічне письмо, тольтекська культура, ацтекська культура, культура інків, міштеки, чиму, Пам'ятки давніх цивілізацій Латинської Америки: стародавні міста, піраміди і стели ольмеків (Табаско, Веракрус); пам'ятники культури Моче і Наска (Перу), майя і ацтеків (Мексика), кодекс міштеків, пектораль Чиму.

План

1. Особливості суспільного устрою й процеси державотворення у давніх жителів Америки.

2. Історія культури майя.
3. Історія культури ацтеків.
4. Історія культури інків.

Програма обговорення

1. Якими є істотні риси розвитку культури й цивілізації у Мезоамериці?
2. Чим характеризується типове місто-держава в Мезоамериці?
3. Який спосіб господарювання існував у народу майя?
4. Які ознаки культуротворення помітні у майя?
5. Охарактеризуйте релігійні уявлення в давньомайяському суспільстві.
6. Якими культурними здобутками збагатили майя світову скарбницю знань?
7. Які галузі мистецтва та архітектури найкраще розвинули майя?
8. Як відбувалось формування держави у ацтеків?
9. У чому особливість релігійних вірувань давніх ацтеків?
10. Чим уславилось мистецтво ацтеків?
11. Які уявлення визначали світогляд ацтеків?
12. Яким був суспільний устрій давніх інків?
13. Яку роль відіграло золото в інській державі?
14. У чому особливість релігійних вірувань інків?
15. Які культурні артефакти свідчать про колорит і унікальне різноманіття інського мистецтва?
16. Якими є культурні досягнення автохтонних етносів міштеків та чиму у доколумбовій Америці?

Тема 9. Своєрідність культури народів Африки

Основні поняття і концепти: саса, замані, традиціоналізм, анімізм, полідемонізм, політеїзм, фетишизм, тотемізм, магія, чаклунство, чародійство, банту, кимбангізм, синкретизм, африканське християнство, африканський іслам, йоруба, догони, бамбара, ашанті, готентоти, бушмени, культура Нок, мистецтво Іфе, мистецтво Беніну, культура Дагомеї, маски, маскарад, Конго, Куба, Бушонго, джаз, кубізм.

План

1. Світогляд, життя і побут давніх африканців.
2. Міфологія, традиційні вірування та синкретичні релігії у давньоафриканському суспільстві.
3. Культури Нок та Іфе: мистецтвознавча характеристика.
4. Здобутки культури Беніну та Дагомеї.

Програма обговорення

1. Які особливості світогляду давніх африканців визначили їх самотність?
2. Яке призначення мав міф у давньоафриканській культурі?
3. Який вплив справила міфологія на повсякденне життя африканців?
4. Охарактеризуйте традиційні давньоафриканські релігії.
5. У чому полягає специфічність давньоафриканських форм традиційних вірувань?
6. Якими є особливості релігійного синкретизму на території Давньої Африки?
7. Які види мистецтва традиційно склалися в Африці?
8. Охарактеризуйте давньоафриканську культуру Нок.
9. У чому особливості мистецтва Іфе?
10. Чим знамениті культури Беніну та Дагомеї?
11. Культура Західної Африки раннього Нового часу. Конфедерація Ашанті.
12. Культура Конго Нового часу.
13. Особливості культури Бушонго Нового часу.

Тема 10. Культура Стародавньої Греції

Основні поняття і концепти: античність, циклоп, тавромахії, курос, кора, логос, чуттєвість, гармонія, театр, трагедія, комедія, критська культура, мікенська культура, толос, поліс, агора, агональність, дорійський стиль, іонійський стиль, корінфський стиль архітектури, колонада, капітель, ваопис, демократія, гегемонія, елліни, еллінізм, софістика, екклесії,

історія, філософія, історіографія, історіософія, стоїцизм, скептицизм, епікурейство.

План

1. Культура крито-мікенського періоду давньогрецької історії.
2. Гомерівський період у спадщині Стародавньої Греції. Грецька культура архаїчної доби.
3. Культурні здобутки періоду класики.
4. Доба еллінізму в історії грецької культури.

Програма обговорення

1. Чому культуру античності вважають «колискою» європейської цивілізації?
2. Розкрийте особливості крито-мікенської культури.
3. Яким було світовідчуття критян і як воно відображається в мистецтві Криту?
4. У чому особливість критської архітектури?
5. Які пам'ятки мікенської культури збереглися і про які види мистецтва та рівень культурного розвитку вони свідчать?
6. Як вплинули навали чужоплемінників на крито-мікенську цивілізацію?
7. Що стало змістом Гомерових поем «Іліада» та «Одіссея»? У чому полягає їх етико-естетичний сенс?
8. Розкрийте міфологічний та релігійний світогляд давніх греків.
9. Які нові культурні зрушення притаманні добі архаїки?
10. Як античний поліс вплинув на розвиток культури?
11. Як позначився на грецькій культурі дух змагальництва?
12. Які філософські запити домінували в пору архаїки?
13. Охарактеризуйте художню культуру доби архаїки.
14. Типи та стилі архітектури архаїчної доби. У чому їх особливості?
15. У чому особливості чорнофігурної і червонофігурної технік вазопису?

16. Що свідчить про культурний розквіт у Греції періоду класики?
17. Охарактеризуйте ідейно-політичні підвалини й соціокультурний устрій давньогрецького суспільства.
18. Які види мистецтва домінували в період класики і досягли апогею свого розвитку?
19. Яке світоглядне підґрунтя та призначення вбачали давні греки у мистецтві?
20. Як сполучалися ідеї краси/досконалості й користі/доцільності у витворах грецьких майстрів?
21. У чому зміст і призначення давньогрецького театру як виду мистецтва?
22. Охарактеризуйте філософську та історіософську думку класичного періоду.
23. Які історичні події супроводжують культурний розвиток доби еллінізму?
24. Які філософські школи спрямовували інтелектуальну думку доби еллінізму?
25. Як відбувалось формування давньогрецької науки?
26. Які ідеї закладені в мистецтво скульптури й архітектури елліністичної епохи?
27. Які нові риси з'явилися в культурі Стародавньої Греції елліністичного періоду?

Тема 11. Історичні особливості культури Стародавнього Риму

Основні поняття і концепти: міф, міфологія, пантеон, етруски, латиняни, сабіняни, італіки, громада, громадяни, консули, магістрати, квестори, цензори, диктатура, монархія, аристократія, демократія, знать, стоїцизм, гладіатори, скульптурний портрет, імперія, провінція, базиліка, література, міф, історія, історіографія, поезія, медицина, трактат, акведук, палац, вілла, тріумфальна арка, форум, колізей, терми, храм, пантеон, амфітеатр, ансамбль.

План

1. Рання римська культура.

2. Римська культура епохи республіки.
3. Культура Риму епохи імперії.
4. Християнство як релігійно-культурний феномен.

Програма обговорення

1. Як відбувалось складання цивілізації на Апенінському півострові?
2. Охарактеризуйте ідейні підвалини культури давніх римлян та їх ментальні особливості.
3. Яким був соціальний устрій і спосіб життя давніх римлян?
4. Які елліністичні філософські школи мали вплив у римському суспільстві?
5. Як відбувалось поширення наукових знань у Римі ранньої епохи?
6. Що спільного та відмінного у давньогрецьких та давньоримських релігійних віруваннях?
7. За яких соціокультурних умов став можливим синтез грецької та римської культур?
8. Охарактеризуйте літературні здобутки давніх римлян.
9. Як з'явився і якого вигляду набув римський скульптурний портрет?
10. Як співвідносилось традиційне й нове в давньоримському суспільстві?
11. Яким чином ускладнення соціальної структури римського суспільства періоду республіки вплинуло на розвиток культури?
12. Який вплив мав соціополітичний устрій на розвиток культури епохи Римської імперії?
13. У чому полягають здобутки літературної думки часів Римської імперії?
14. Якою була тематика творів Вергілія та Горация, Овідія?
15. Розкрийте питання розвитку науки в період римської імперії. З іменами яких видатних осіб пов'язані наукові трактати?

16. Охарактеризуйте філософську думку часів римської імперії.
17. Яких здобутків досягли римляни в галузі архітектури?
18. Розкрийте соціокультурні умови виникнення християнства у Римській імперії.
19. Який вплив справило християнство на розвиток культури в Римі?
20. Чи змінився культурний вектор із перенесенням столиці Римської імперії до Константинополя у Візантії?
21. Яке значення мала римська культурна історія для світу?

Тема 12. Культура Візантії: особливості розвитку та історичне значення

Основні концепти і поняття: середньовіччя, Пізня Римська імперія, Візантія, Константинополь, Царгород, Другий Рим, Новий Рим, імперія, феномен візантійства, Шовковий шлях, шлях «із варяг у греки», койне, ромеї, християнська доктрина, патріарх, православ'я, світськість, василевс, торевтика, ювелірна справа, оксамит, сап'ян, пурпур, візантинізм, середньовіччя, феодалізм, регалії, емблематика, уніформа, аскетизм, візантійське і романське мистецтво, готика, візантійський художній стиль, базиліка, хрестово-купольний храм, собор Святої Софії (Стамбул), монументальний живопис, стінопис, іконопис, мініатюра, Оранта, Одігітрія, імперсональність, хоровий спів, візантійський художній канон, архітектоніка храму, Христос Пантократор, архангели, апостоли, літургія, ікона, сувій, кодекс, пергамент, візантійська книга, книжкова мініатюра, бібліофілія, гімн, панегірик, проза, історіографія, чернечі хронічки, історична проза, аскетично-повчальні твори, агіографія, філософські твори, проповіді, полеміка, поезія, любовний роман, Македонський ренесанс, Комніновське відродження, Палеологівське відродження.

План

1. Культура ранньої доби IV-VI століть.

2. Культура Візантії VII-XII століть.
3. Культура Візантії XIII-XV століть.

Програма обговорення

1. Загальна характеристика культури Середньовіччя.
2. Історичні умови розвитку візантійської культури.
3. Вплив греко-римських традицій та системи християнських цінностей на візантійську культуру.
4. Становлення раннього мистецтва Візантії.
5. Канонічність візантійського мистецтва. Поняття «візантійський стиль».
6. Розквіт візантійського мистецтва у період правління імператора Юстиніана. Константинополь – столиця імперії і центр візантійської художньої культури.
7. Архітектура візантійських монастирських ансамблів і храмів базилікового та хрестово-купольного типів.
8. Церква св. Ірини і храм св. Софії в Константинополі: мистецтвознавчий аналіз.
9. Монументальний живопис. Тематика та жанри візантійського малярства. Стінопис, іконопис та мініатюра у Візантійській імперії.
10. Мозаїки та фрески. Візантійський іконопис.
11. Мистецтво періоду іконоборства.
12. «Македонський ренесанс» – класичний період у розвитку візантійського мистецтва.
13. Розвиток мистецтва в епоху Комнінів.
14. Нові риси візантійського мистецтва в епоху Палеологів.
15. Книга як витвір художнього ремесла. Книжкова мініатюра.
16. Література Візантійської імперії.

Модуль 3

Тема 13. Євразійське сусідство Київської Русі та формування культури України за східнохристиянським типом

Основні поняття та концепти: Євразія, кочівництво, осідлість, хунну, монголи, турки, арії, кельти, германці, гуни, звірячий

стиль, орнаменталізм, анімалізм, скіфи, скіфська цивілізація, сармати, слов'яни, Київська Русь, кирилиця, глаголиця.

План

1. Цивілізація кочівників Євразії у давнину. Спосіб життя і побут мешканців євразійських степів.
2. Провідні стилі мистецтва кочівників.
3. Культура давніх скіфів.
4. Етногенез слов'ян епохи первісності.
5. Культурний спадок Київської Русі.
6. Києво-руські сліди в українській культурі.

Програма обговорення

1. Що відомо з історії виникнення кочової цивілізації у народів, що в різні часи населяли Євразійський степ?
2. Які існують точки зору з приводу доцільності вживання поняття «варварського суспільства» щодо кочових цивілізацій?
3. Які особливості життя, побуту і ведення господарства кочовими народами? Які культурні форми організації суспільного життя є здобутком кочових народів?
4. Охарактеризуйте світогляд кочових народів та пошукайте раціональне пояснення етнічним звичаям кочівників. У чому специфіка релігійних вірувань кочівників?
5. Яким чином кочівництво та осідлість поєднувались у способі життя та культуротворчості народів степу? Охарактеризуйте культуру хунну як одного із народів Євразійського степу.
6. Якими рисами характеризується степове мистецтво та його види? Які мистецькі стилі домінують у кочівників у різні періоди їх історії?
7. Якими культурними здобутками скіфи збагатили світову спадщину? Розкрийте особливості скіфської міфологічної моделі світу.
8. Як відбувалось становлення слов'янської цивілізації? Які культурні впливи відчули слов'яни з боку інших кочових народів?

9. Східнослов'янські союзи племен на протоукраїнській етнічній території Київської держави.
10. Виникнення писемності у східних слов'ян: версії та факти.
11. Значення Візантії в історії світової культури та її вплив на розвиток культурних традицій Київської Русі. Християнство східного типу.
12. Загальна характеристика та періодизація мистецтва Київської Русі.
13. Особливості давньоруської архітектури (кін. X - поч. XII ст.). Сакральне й світське будівництво. Архітектурний декор.
14. Запрошені майстри і формування власних шкіл зодчества та іконопису (Київська, Новгородська).
15. Традиції дерев'яного зодчества. Аліпій, Георгій – іконописці Київської Русі.
16. Перехід до кам'яного культового будівництва. Церкви, монастирі: Десятинна, Софіївський собор, Києво-Печерський, Видубицький монастирі та інші.
17. Напрямки розвитку давньоруської скульптури: пластичне мистецтво та різьбярство.
18. Вплив Візантії на монументально-декоративний живопис Київської Русі.
19. Монументальне малярство. Фреска та мозаїка – головні елементи інтер'єру.
20. Іконографія українського середньовічного живопису.
21. Іконографічні канони.
22. Декоративно-ужиткове мистецтво.
23. Художнє різьблення. Золотарство.
24. Майстерність давньоруських ковалів.
25. Книжкова мініатюра.
26. Розвиток давньоруської літератури, музичного та театрального мистецтва.
27. Українське середньовічне літописання.
28. Охарактеризуйте творчість провідних майстрів давньоруського живопису.

29. Які світоглядні універсалиї української традиції відображено в мистецтві XI—XVI століть?
30. У чому полягає символічна відмінність планування давньоруського та європейського середньовічного міста?
31. Охарактеризуйте естетичну організацію сакрального простору Софії Київської.
32. У чому полягає спільне і відмінне у візантійському та давньоукраїнському живописі?
33. Яка динаміка характерна для українського живопису від киеворуської школи до традиції XVI ст.?
34. Яке місце посідає середньовічна традиція в сучасних процесах мистецького життя?

Тема 14. Європейське середньовіччя: культуроологічний вимір

Основні поняття і концепти: середні віки, середньовіччя, варвари, скрипторії, християнство, інквізиція, ересь, еретики, схоластика, куртуазний роман, лицарська культура, куртуазність, готичний стиль, романський стиль, візантійське і романське мистецтво, готика.

План

1. Культура Європи епохи раннього середньовіччя V-X ст.
2. Епоха зрілого середньовіччя XI-XIII ст. - формування єдиної й різноманітної християнської Європи.
3. Європейська культура пізнього середньовіччя XIV-XV ст.

Програма обговорення

1. Загальна характеристика обставин виникнення та формування культури раннього Середньовіччя.
2. Світогляд, ідеологія, теологія та філософія середньовіччя.
3. Каролінгське Відродження (VIII – IX ст.).
4. Культурна роль монастирів як соціального організму Західної Європи.
5. Оттонівське Відродження.
6. Лицарська культура у своїй багатоманітності.
7. Культура середньовічного міста та її форми.

8. Середньовічна освіта Західної Європи. Створення університетів.
9. Наукові знання періоду Середньовіччя.
10. Образотворче мистецтво часів середньовіччя Західної Європи.
11. Романський стиль та його жанрове застосування.
12. Готичне мистецтво: формовияви і світоглядний зміст.
13. Середньовічне свято як елемент народної культури.
14. Розвиток музичної творчості.
15. Значення середньовічного періоду західно-європейської культури в контексті світових досягнень.

Тема 15. Середньовічна культура Близького і Середнього Сходу

Основні поняття та концепти: перси, матеріальна культура, геральдика, фресковий живопис, пошта, світловий телеграф, Авеста, торевтика, гліптика, зиккурат, палацова архітектура, рельєф, панно, імперський канон, арамейська мова, арамейське письмо, театр, гандхарське мистецтво, іслам, мусульманство, мусульманська культура, культура ісламу, ісламське мистецтво, арабська культура, арабська наука, арабська філософія, мусульманська наука, мусульманська філософія, Арабський халіфат, араби, кочівники-бедуїни, Мекка, храм Кааба, священний чорний камінь, мозаїка, Синій Коран.

План

1. Особливості культурного розвитку стародавнього Еламу, Мідії, Персії. Писемність та наукові знання у Стародавньому Ірані.
2. Риси релігійно-міфологічних уявлень давніх іранців. Зороастризм. Мистецтво Стародавнього Ірану.
3. Періодизація середньовічної культури Близького і Середнього Сходу. Виникнення ісламу. Культура доби Омейядів та Аббасидів: загальна характеристика.
4. Культура країн мусульманського світу: Єгипет, Іран і Середня Азія IX-XVI ст., Туреччина. Культура країн Магрибу.

Програма обговорення

1. Відтворіть джерельну базу з питання вивчення культури Ахеменідського Ірану.
2. Які характерні риси мав побут і матеріальна культура давніх іранців?
3. Що відомо з історії давніх персів про їх державний устрій?
4. Якими є особливості культурного розвитку стародавнього Еламу, Мідії, Персії.
5. Як розвивались писемність та освіта на території Стародавнього Ірану?
6. У чому полягає самотність релігійно-міфологічного світогляду давніх персів? Як виник зороастризм і які його основні віросповідні положення?
7. Як відбувалось поширення наукових знань у Стародавньому Ірані? Що являє собою Авеста як найдавніша пам'ятка давньоіранської літератури?
8. Розкрийте особливості давньоіранської архітектури та мистецтва.
9. Формування східного культурного регіону в період середньовіччя. Поняття культури класичного арабського Сходу та культури середньовічного ісламського світу.
10. Виникнення ісламу. Коран як пам'ятка культури.
11. Арабо-мусульманське мистецтво.
12. Лірична поезія арабського Сходу та її філософський зміст.
13. Каліграфія та мініатюрний живопис як різновиди пластичного мистецтва східного зразка. Мистецтво книжкової мініатюри Середнього Сходу.
14. Традиції культової архітектури країн мусульманського впливу.
15. Прикладне ужиткове мистецтво: художні ремесла середньовічного Сходу. Орнаменталізм як основний художній стиль.
16. Арабська наука та філософія. Принципи та форми освіти у мусульманському світі.
17. Культура середньовічного Єгипту.

18. Культура Ірану і Середньої Азії IX-XVI століть. Шедеври середньовічного зодчества Середньої Азії.
19. Культура Туреччини.
20. Культура країн Магрибу.

Тема 16. Культурно-історичні епохи Проторенесансу, Раннього та Високого Відродження Італії.

Основні поняття і концепти: дученто (XIII ст.) – Протовідродження (Проторенесанс); треченто (XIV ст.) – продовження Проторенесансу; кватроченто (XV ст.) – Раннє Відродження (Ранній Ренесанс); чінквеченто (XVI ст.) – Високе Відродження (Високий Ренесанс).

План

1. Світоглядні основи доби Відродження. Ренесансний гуманізм, його еволюція й характерні ознаки.
2. Італійське Відродження. Проторенесанс та Раннє Відродження.
3. Високе Відродження.

Програма обговорення

1. Визначте хронологічні межі епохи Відродження та світоглядні ознаки доби.
2. Охарактеризуйте суть поняття та явища ренесансного гуманізму.
3. Історичне тло доби Відродження та перетворення у духовній сфері.
4. Охарактеризуйте розвиток науки доби Відродження.
5. Християнський антропоцентризм як ідейна домінанта Відродження.
6. Періодизація та загальна характеристика італійського Відродження.
7. Поясніть, чому місто Флоренцію вважають «Афінами італійського Відродження».
8. У чому полягав гуманізм італійського Відродження?
9. Які думки висловлювали флорентійські неоплатоністи? Яке значення античної й середньовічної спадщини у культурі італійського Відродження?

10. Як розвивалася філософська думка італійського Відродження?
11. Архітектура італійського Відродження.
12. Проторенесанс в італійському образотворчому мистецтві.
13. Мистецтво Раннього Відродження.
14. Творчість Леонардо да Вінчі.
15. Творчість Рафаеля Санті.
16. Творчість Мікеланджело Буонаротті.
17. Відродження у Венеції.

Модуль 4

Тема 17. Досягнення культури Північного та Пізнього Відродження

Основні поняття і концепти: Пізнє Відродження, Північне Відродження, Реформація, контрреформація, маньєризм, живопис, графіка, скульптура.

План

1. Маньєризм.
2. Відродження у Нідерландах. Відродження у Німеччині.
3. Відродження у Франції. Відродження у Іспанії.
4. Відродження у Англії. Реформація та контрреформація. Становлення та розвиток протестантської культури.

Програма обговорення

1. Визначення терміну «Північне Відродження». Гуманізм Північного Відродження. У чому полягає відмінність італійського ренесансного гуманізму і гуманізму Північного Відродження?
2. Образотворче мистецтво Нідерландів доби Відродження.
3. Відродження у Німеччині: загальна характеристика. Чому місто Нюрнберг вважають центром німецького гуманізму?
4. Образотворче мистецтво Німеччини доби Відродження.
5. Образотворче мистецтво Франції доби Відродження.
6. Відродження у Іспанії.
7. Відродження в Англії. Театральне мистецтво в Англії доби Відродження.

8. Українське культурне піднесення (кінець XV – перша половина XVII ст.). Освіта і культура.
9. Братства та їх роль у національному й культурному піднесенні України.
10. Архітектура та образотворче мистецтво України XV – XVII ст.
11. Українська скульптура та живопис XVI – XVII ст.
12. Книжкова мініатюра, література та книгодрукування в Україні доби Відродження.
13. Передумови й початок реформаційного руху. Мартін Лютер. Основні соціальні, політичні й релігійні ідеї реформаційного руху.
14. Поширення реформаційних ідей в Італії. Контрреформація.
15. Виникнення ордену єзуїтів. Дізнайтеся більше цікавого про роль католицьких чернечих орденів у культурному розвитку Європи.
<https://www.youtube.com/watch?v=pv041B8Kk3Y&t=6s>
16. Основні риси кризи гуманізму й культури Відродження в Італії. У чому особливості культурної течії маньєризму?

Тема 18. Культура епохи абсолютизму в Європі.

Основні поняття і концепти: імперія, бароко, класицизм, реалізм, демократичний реалізм, к'яроскуро.

Пам'ятки культури в стилі **бароко:** комплекс собору Святого Петра в контексті реконструкції Риму, палаццо Барберіні; палаццо Мадама і палаццо ді Сан-маца в Турині; Лувр, палацово-парковий ансамбль Версаля; костел св. Маркети в Празі, Фрауенкірхе в Дрездені та ін. Скульптура Лоренцо Берніні.

Пам'ятки культури в стилі **класицизм:** Шелдонський театр в Оксфордї, собор Святого Павла, старий музей в Берліні, стара пінакотека в Мюнхені та ін. Скульптура Антоніо Канови. Живопис Ніколи Пуссена.

План

1. Соціально-економічні зміни у Західній Європі XVII ст. Новий час як епоха мистецького плюралізму. Типові риси естетики бароко.
2. Стиль бароко в європейському мистецтві. Бароко в літературі, архітектурі, живописі.
3. Характерні риси та принципи класицизму. Класицизм у драматургії, архітектурі, живописі.
4. Реалізм у мистецтві XVII століття. Українська культура в XVII ст.

Програма обговорення

1. Соціально-економічні передумови розвитку новочасної культури. Абсолютизм як форма політичної організації.
2. Якого ступеню розвитку зазнала матеріальна культура XVII ст.?
3. Здобутки науки доби бароко. Філософська думка XVII ст.
4. Охарактеризуйте світогляд доби бароко: розуміння людини, її місця у світі, взаємини між особистістю й суспільством.
5. Стиль бароко в європейському мистецтві. Аристократичне, католицьке, буржуазно-міщанське і буржуазно-протестантське бароко.
6. Барокова архітектура.
7. Європейський живопис доби бароко. Італійська школа XVII ст.
8. Іспанська школа XVII ст.
9. Фламандська школа XVII ст.
10. Голландська школа XVII ст.
11. Французьке мистецтво XVII ст. Класицизм.
12. Музика епохи бароко.
13. XVII ст. – «золоте століття» театру.
14. Мистецтво XVII ст. в Україні.

Тема 19. Західноєвропейська культура XVIII ст.

Основні поняття і концепти: класицизм, рококо, рокайль, Просвітництво, просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, побутовий реалізм, сентименталізм,

художній стиль Регенства, величний стиль (grand manner), інтер'єр будуару, інтимний портрет, пастораль, галантний роман, камерна музика, романс, гедонізм, сенсуалізм, емпіризм.

Пам'ятники архітектури в стилі рококо: монастир в Римі і собор в Пезаро Антоніо Рінальді; Павільйон «Малий Тріанон» в Версалі, Пантеон Суфлю, замок Люневіль тощо.

План

1. «Просвітництво» як культурологічне поняття. Головні засади культури Просвітництва. Художньо-естетичні напрями доби Просвітництва.
2. Особливості італійського Просвітництва.
3. Французьке Просвітництво. Енциклопедизм.
4. Англійське Просвітництво XVIII ст.
5. Німецьке Просвітництво.
6. Мистецтво XVIII століття в Україні.

Програма обговорення

1. Класицизм доби абсолютних монархій.
2. Теоретичне підґрунтя класицизму. Французька поезія Буало.
3. Витоки та основні засади Просвітництва. Стильові і жанрові особливості мистецтва XVIII ст.
4. Пізній просвітницький класицизм та його риси.
5. Італійське мистецтво XVIII ст.
6. Французьке мистецтво XVIII ст.
7. Англійське мистецтво XVIII ст.
8. Німецьке просвітництво XVIII ст.
9. Мистецтво XVIII століття в Україні.

Тема 20. Середньовічна та новочасна культура Індії та Далекого Сходу.

Основні поняття і концепти: мініатюра, рагамала, індуїзм, гінді, бгакті, могольська культура, мистецтво ісламу, укійо, гравюра, ксилографія, дереворит, театр кабукі, укійо-е, сунга, якуся-е, бенізури-е, нісікі-е, маньчжурці, династія Цін, шовковий сувій, статуя.

План

1. Культура Індії, Пакистану, Бангладеш і М'янма Нового часу. Раджпутська культура.
2. Культура Індонезії Нового часу.
3. Японська культура: період Едо.
4. Китайське мистецтво: династія Цін.

Програма обговорення

1. Мусульманська епоха в культурі Індії.
2. Раджпутська культура.
3. Культура Індії за часів британського правління.
4. Новочасна культура Пакистану.
5. Культура Бангладеш Нового часу.
6. Культура М'янма (Бірма) Нового часу.
7. Індонезійська культура Нового часу.
8. Культура Китаю династії Цін.

Модуль 5

Тема 21. Культура Тихоокеанського регіону та Австралії

Основні поняття і концепти: Австралія, Океанія, Меланезія, Полінезія, Мікронезія, культура Лапіта, аборигени, плем'я, клан, сім'я, община, традиція, обмін, ініціація, полігамія, моногамія, обряди, тотем, тотемізм, карроборі, чаклунство, магія, знахарство, моаї, хеї-тікі, тіно-аїту, релікварій, мистецтво малаган.

План

1. Традиційно-суспільний устрій давніх австралійців.
2. Побут та звичаї давніх жителів Австралії.
3. Релігійні вірування, магія й міфологія давніх австралійців.
4. Мистецтво тубільців Океанії. Співвідношення модерного і традиційного в мистецтві.

Програма обговорення

1. За якими принципами було влаштоване традиційне суспільство аборигенів Австралії?
2. Яку роль відігравали звичаї в соціо-культурному житті давніх жителів Австралії?

3. Як осмислювались життя і смерть аборигенами?
4. З якими традиційними обрядами співвідносився світогляд давніх мешканців Австралії?
5. Охарактеризуйте міфологічні та релігійні уявлення австралійських аборигенів.
6. Чому великого розповсюдження набули магія, чаклунство та знахарство в суспільстві аборигенів?
7. Які види мистецтва зародились в суспільстві давніх мешканців Австралії та якого смислу вони набули?
8. Яким чином змінилось життя корінних австралійців з приходом європейців?
9. Чому європейські цінності виявились несумісними з основами життя і культуротворчості давніх аборигенів?
10. Охарактеризуйте духовно-ціннісні основи культури австралійських аборигенів.
11. Мистецтво Океанії та його характеристика.

Тема 22. Західноєвропейська культура першої половини XIX століття

Основні поняття і концепти: неокласицизм, романтизм, французький академізм, антикваріат, шедевр,

План

1. Загальна характеристика культури п. п. XIX ст.
2. Культура Західної Європи п. п. XIX ст.
3. Культура Північної Америки п. п. XIX ст.
4. Культура України п. п. XIX ст.

Програма обговорення

1. Матеріальна цивілізація у країнах Європи та Північної Америки XIX ст.
2. Розвиток науки й техніки.
3. Соціальні й політичні системи п. п. XIX ст.
4. Картина світу та ідеології XIX ст.
5. Світоглядні й філософські засади європейської культури XIX ст.
6. Загальна проблематика художньої культури XIX ст. Особливості мистецького життя XIX ст.

7. Образотворче мистецтво XIX ст.: загальна характеристика.
8. Неокласицизм як рушійна стильова форма художнього розвитку європейського мистецтва к. XVIII - поч. XIX ст.
9. Романтизм як одна з головних естетичних і світоглядних моделей XIX ст.
10. Романтизм як художня течія в літературі.
11. Романтизм як художня течія в образотворчому мистецтві.
12. Романтизм як художня течія в музичному мистецтві.
13. Діяльність Академії образотворчого мистецтва і французький академізм.
14. Культура України п. п. XIX ст.

Тема 23. Художня культура другої половини XIX століття

Основні поняття і концепти: орієнталізм, прерафаелітизм, реалізм, натуралізм, веризм, естетизм, імпресіонізм, постімпресіонізм, еклектизм, символізм, синтетизм, клуазонізм, примітивізм, лумінізм, ампір, шедевр, еклектика, пленер, модерн, ар-нуво, інтимізм, набі, неоімпресіонізм, пуантилізм.

План

1. Загальна характеристика культури д. п. XIX ст.
2. Культура Західної Європи д. п. XIX ст.
3. Культура України д. п. XIX ст.

Програма обговорення

1. Орієнталізм як напрям мистецтва XIX ст.
2. Мистецтво прерафаелітів.
3. Реалізм як конкретно-історична форма художньої свідомості. Основні принципи реалістичного методу.
4. Реалізм в літературі XIX ст.
5. Реалізм в образотворчому мистецтві.
6. Реалізм в музичному мистецтві.
7. Реалізм в українській культурі.

8. Естетизм.
9. Імпресіонізм як визначне явище у живописі, скульптурі, музиці.
10. Імпресіонізм і символізм у літературі.
11. Постімпресіонізм як творчість новаторів.
12. Символізм і синтетизм як мистецькі підходи.
13. Примітивізм як мистецький тренд.
14. Модерн (Ар Нуво) як мистецький стиль. Загальна характеристика.

Тема 24. Світова культура першої половини XX століття

Основні поняття і концепти: фотографія, пікторіалізм, сепія, натуралізм, реалізм, прецизійонізм, регіоналізм, фовізм, паризька школа, німецький експресіонізм, кубізм, абстракціонізм, футуризм, орфізм, районізм, супрематизм, конструктивізм, «де стейл», експресіонізм, реді-мейд, дадаїзм, баугауз, нова предметність, абстракціонізм, сюрреалізм, соціалістичний реалізм, мексиканське мистецтво, модерністська скульптура, колаж, інсталяція, перформанс, геометрична абстракція, ієрогліфічний абстракціонізм (абстрактний каліграфізм), інсталяція, інформальне мистецтво, кубофутуризм, лірична абстракція, лучизм, магічний реалізм, метафізичний живопис, неопластицизм, нова речовинність, новеченто, орфізм, пін-ап, пуризм, сезанізм, формалізм, хепенінг.

План

1. Характерні риси культури XX ст.
2. Культурологічна думка про культуру XX ст. Футурологічні концепції.
3. Особливості мистецтва п. п. XX ст. Модерністські тенденції у культурі XX ст.
4. Культура України п. п. XX ст.

Програма обговорення

1. Передумови та основні тенденції розвитку культури в XX ст.
2. Фотографія.

3. Реалізм, прецизійнізм, регіоналізм.
4. Фовізм.
5. Паризька школа.
6. Німецький експресіонізм.
7. Кубізм.
8. Футуризм, орфізм і районізм.
9. Супрематизм і конструктивізм.
10. «Де стейл».
11. Дадаїзм.
12. Баугауз.
13. Нова предметність.
14. Сюрреалізм.
15. Мексиканське мистецтво.
16. Модерністська скульптура.
17. Особливості культурного розвитку України в ХХ ст.

Тема 25. Світова культура другої половини ХХ століття

Основні поняття і концепти: абстрактний експресіонізм, європейський фігуративний живопис, європейська лірична абстракція, поп-арт, художня фотозйомка, кінематограф, масова культура, масові комунікації, новий реалізм (неореалізм), концептуальне мистецтво, мистецтво інсталяції, мистецтво перформансу, кітч, детектив, жіночий роман, фантастика, трилер, вестерн, бойовик, телесеріал, мелодрама, фільм жахів, комікс, мюзикл, естрадна музика, мода, Арте Повера, мінімалізм, декадентство, символізм, акмеїзм, оп-арт, відеоарт, ленд-арт, гіперреалізм, неоекспресіонізм, акціонізм, анахронізм, аналітичний живопис, андеграунд, ар-брют, боді-арт, графіті, графітізм (мистецтво підземки), мистецтво аутсайдерів, кінетичне мистецтво, мінімалізм, нові дикі, піттура кольта, пост-живописна абстракція, постмодернізм, соц-арт, соціалістичний реалізм, ташизм, трансавангард, фантастичний реалізм, енвайронмент, магічний реалізм, психологічний реалізм, інтелектуальний реалізм, фотореалізм, сонористика, алеаторика, мистецтво саморуйнування, концептуалізм.

План

1. Модернізм у культурі ХХ ст. Сильова різноманітність у мистецтві та літературі др. пол. ХХ ст.
2. Розвиток театрального та музичного мистецтва др. пол. ХХ ст.
3. Кіномистецтво та телебачення ХХ ст.

Програма обговорення

1. Абстрактний експресіонізм.
2. Європейський фігуративний живопис.
3. Європейська лірична абстракція.
4. Поп-арт.
5. Розвиток художньої фотозйомки.
6. Новий реалізм.
7. Концептуальне мистецтво.
8. Мистецтво інсталяції.
9. Мистецтво перформансу.
10. Арте Повера.
11. Мінімалізм.
12. Оп-арт.
13. Відеоарт.
14. Ленд-арт.
15. Гіперреалізм.
16. Неоекспресіонізм.

Тема 26. Сучасна культура народів світу

Основні поняття і концепти: концептуальне мистецтво, мінімальне мистецтво (мінімалізм), цифрове мистецтво, урбан-арт, нет-арт, крипто-арт, медіа-мистецтво, нова українська хвиля, перформанс, мистецтво інсталяції, симулякр, український трансавангард.

План

1. Феномен постмодернізму.
2. Симулякри і проблема художньої цінності мистецтва.

3. Стильові особливості розвитку сучасної світової культури.

Програма обговорення

1. Цифрове мистецтво.
2. Урбан-арт.
3. Молоді британські художники.
4. Концептуальне мистецтво.
5. Мінімальне мистецтво.
6. Медіа-мистецтво.
7. Перформанс.
8. Українське стильове мистецтво.
9. Нові мистецькі стилі та їх обґрунтування.

4. Практикум візуального аналізу: методичні поради та приклади

Візуальний (або формальний) аналіз є основною одиницею художньо-історичного, мистецького опису. Для візуального аналізу можуть використовуватись різноманітні джерела: інформація про твір мистецтва, художні журнали, наукові книги. Можна зробити як стислий, так і детальний візуальний аналіз. Візуальний аналіз може бути як окремим завданням (усного чи письмового характеру), так і самостійним есе або частиною розширеного наукового дослідження (статті, тез доповіді, виступу на конференції тощо).

Мета візуального аналізу – розпізнати та зрозуміти вибір засобів художньої виразності, який зробив художник, працюючи над створенням твору мистецтва, а також як формальні властивості твору мистецтва (засоби художньої виразності) передають ідеї, зміст або значення. Спостерігаючи і пишучи про окремі частини арт-об'єкта, ви прийдете до кращого розуміння арт-об'єкта в цілому.

Візуальний аналіз стосується формального характеру твору мистецтва в цілому або його елементів, візуальних атрибутів, таких як колір, лінія, простір, текстура, матеріал і розмір, масштаб. Візуальний аналіз також може включати історичний аналіз контексту або різні інтерпретації значення твору мистецтва.

Візуальний аналіз – це також важлива частина візуальної грамотності, навичка, яка допомагає людям читати й критично інтерпретувати зображення, будь то в музеї, у соціальних мережах, у рекламі або новинному контенті. Як громадяни ХХІ століття, ми постійно стикаємося з візуальними ЗМІ. Практика візуального аналізу відточує навички критичного судження і допомагає людям шукати відповіді замість пасивного сприйняття інформації. Це особливо важливо при викритті ідеологій, які можуть ховатися, здавалося б, під нейтральними образами.

Покрокові методичні поради з прикладами

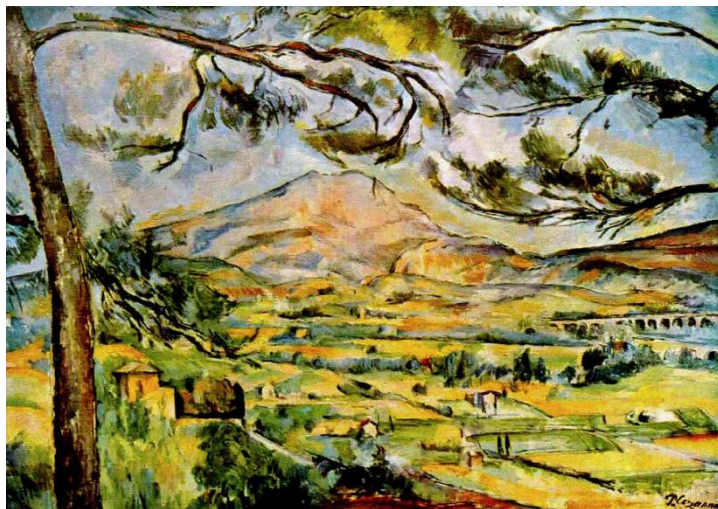
Щоб написати роботу з **візуального аналізу**, ви повинні уважно придивитися до арт-об'єкта — до картини, скульптури, архітектурної конструкції, фотографії тощо і перенести свої візуальні спостереження у письмовий текст. Однак візуальний аналіз не просто фіксує ваші спостереження. Він також має на меті формулювання **тез-суджень** щодо твору мистецтва.

1. Розгляньте оригінальний твір чи ілюстрацію та запишіть свої спостереження. Намагайтесь бути точним. Розгляньте композицію, кольори, текстури, розміри, простір, масштаби та інші візуальні й матеріальні атрибути твору мистецтва. Вийдіть за межі свого першого враження. Зосередьтеся. Це займе деякий час – дайте вашому оку увібрати зображення.

Уникайте інтерпретаційних імпульсів і символічного тлумачення. На цьому етапі також уникайте читання про мистецький твір, за винятком основної інформації, наприклад заголовка і дати твору мистецтва на етикетці музейного експонату тощо.

2. Сформулюйте основну тезу-судження. Ваше твердження може базуватись, зокрема, на одній з таких аналітичних дій:

- Поміркуйте над загальною організацією художнього твору, наприклад *«Картина «Мон-Сент-Віктуар» Поля Сезанна складається з низки повторюваних форм і ліній, які слугують для об'єднання композиції».*

**Поля Сезанн «Мон Сент-Віктуар з великою сосною»
(1885-1887 рр.)**

- Поміркуйте, як формальні елементи впливають на значення твору мистецтва, напр. *«Використання Рембрандтом світлотіні посилює відчуття драми в творі «Нічна варта».*

Рембрандт Гарменс ван Рейн «Нічна варта», 1642 р.

- Порівняйте цей твір з іншими вивченими вами творами цієї культури, визначаючи, чим він схожий та у чому відмінний від цих об'єктів, напр. *«Ця єгипетська скульптура поєднує в собі традиційний симетричний стиль з помірною асиметрією та елементами реалізму»*.

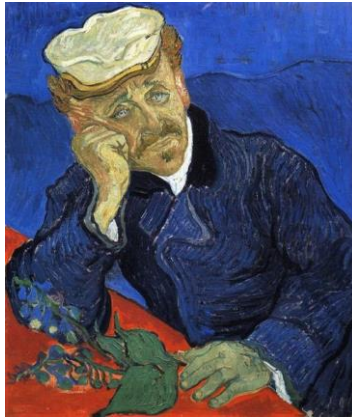
Статуя Ка-апера, с. III тис. до н.е.

3. Аргументуйте свою основну тезу-судження за допомогою аналізу візуальних деталей.

- Проаналізуйте засоби художнього вираження: лінії, колір, форма, текстура та матеріал, масштаб тощо. Спрямуйте свій опис. Беріть до уваги лише ті елементи, які підтверджують вашу основну тезу-судження.
- Організуйте свої спостереження в логічному порядку таким чином, щоб вони працювали на вашу ідею.
 - ✓ Ви можете, наприклад, провести уявну лінію через картину, рухаючись по вертикалі від заднього плану (фону) до переднього плану (фону), порівнюючи величини простору; або зліва направо, або по

діагоналях. Розглядайте, починаючи з композиції і переходьте до матеріалу, або навпаки. Можливими є багато підходів; виберіть ту структуру опису, яка має сенс для вашої основної тези-судження.

- ✓ Далі можна представити предмет зображуваного (люди, пейзаж, речі, безпредметна абстракція тощо), а потім описати його, наприклад поставу, жести та одяг фігури: *«Витягнута і спектральна, фігура літнього чоловіка сидить за столом, пофарбованим у червоний колір. Він нахилиється далеко вліво. Його вузька голова спирається на складений кулак; друга рука лежить, пальці злегка розчепірені на краю столу. Він одягнений у кремену кепку та темно-синю куртку».*

Вінсент Ван Гог «*Портрет доктора Гаше*», 1890 р.

- Поясніть, чому ви вирішили обговорити ці конкретні візуальні деталі. Іншими словами, поясніть значення вашого вибору для підтвердження вашої основної тези-судження.

- ✓ Ви можете залучити цитату самого художника, щоб підтримати вибір ваших описових інструментів. Наприклад: *«У кутку живописного полотна можна побачити ледь помітний контур жінки на тлі сітчастого фону. Невиразність її присутності є необхідною, як зазначав Боннар в одному зі своїх записів, бо: «Фігура має бути частиною фону, на якому вона розміщена».*

П'єр Боннар «Обідня кімната», 1930-1931 рр.

- ✓ Встановіть взаємозв'язок між візуальними та текстовими елементами художнього твору: *«Чудова каліграфія тексту різко контрастує з невисокою майстерністю виконання самої скульптури».*

Кодекс Хаммурапі, 1792-1750 рр. до н.е.

- ✓ Використовуйте словникові слова, вивчені на заняттях, наприклад, ракурс, лінійна перспектива та перехресне штрихування. Вводьте в обов'язковому порядку лише ті терміни, які відповідають вашому об'єкту аналізу.
- ✓ Вашим завданням є також визначити стиль або рух, пов'язаний з цим твором мистецтва. Ви можете досліджувати цей зв'язок шляхом порівняння формальних елементів твору мистецтва зі стилістичними характеристиками, які ви вивчили на занятті. Наприклад: *«Бібліотека Роберта Адама в Кенвуді має цілком класичний вигляд, не тільки через коринфські колони та бочкові склепіння, але*

також тому, що зала симетрична, геометрична і ретельно збалансована».

Robert Adam, Kenwood: *Library* (1767-1769)

- ✓ Зрештою можна також визначити місце вашого арт-об'єкта в його історичному контексті. Запитайте себе, що глядач повинен знати про цей період часу, щоб краще зрозуміти цей твір мистецтва. Таке знання може включати біографічні дані про художника, інформацію про те, як створювались мистецькі твори цього часу, або важливі риси соціального, політичного чи економічного устрою того часу.

4. Перечитайте свою роботу, внесіть правки та доповнення при потребі.

5.Методи оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу враховується поточна складова оцінювання та модульні контролю у тестовій формі. У випадку коли навчальна дисципліна закінчується екзаменом, оцінка за модульні контролю скасовується.

Поточна форма контролю включає в себе наступні форми робіт та оціночні бали за їх виконання

№ п.п	Види навчальної діяльності	Оціночні бали
1.	Відвідування практичних занять	1 б. за 1 заняття
2.	Підготовка письмового есе по проблемі	4 б.
3.	Доповідь на семінарському занятті	3 – 5 б. за 1 виступ
4.	Візуальний аналіз	3 – 5 б.
5.	Участь у дискусії під час семінарського заняття	0,5 – 1 б. за 1 заняття
6.	Підготовка конспекту першоджерел і використання його у відповіді	2 б.
7.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	5 б.
8.	Підготовка і опублікування статті	5 – 10 б.
9.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт	8 – 10 б.
10.	Участь у олімпіаді з філософії	2 – 5 б.
11.	Призове місце в олімпіаді, конкурсі есе чи конференції	5 – 10 б.
12.	За якісне ставлення до вивчення дисципліни	1 – 3 б.

Поточне опитування, самостійна робота та модульні контролю													Сума	
Модуль 1						МК1	Модуль 2							МК2
30							30							
Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	20	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11	Т.12	20	100
5	5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5		

Поточне опитування, самостійна робота та модульні контролю										Сума
Модуль 3				МК3	Модуль 4				МК4	
30					30					
Т.13	Т.14	Т.15	Т.16	20	Т.17	Т.18	Т.19	Т.20	20	100
7,5	7,5	7,5	7,5		7,5	7,5	7,5	7,5		

Поточне опитування, самостійна робота та модульні контролю					Сума	
Модуль 5			МК5	Модуль 6		МК6

30				30				100
T.21	T.22	T.23	20	T.24	T.25	T.26	20	
10	10	10		10	10	10		

Для діагностики знань використовують ЄКТС зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
82-89	Добре	
74-81		
64-73	Задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.Рекомендована література

Базова

1. Гаврюшенко О. А., Шейко В. М., Кравченко О. В. Історія світової культури : навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. Київ : Кондор, 2006. 404 с.

2. Історія світової культури : навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
3. Історія світової культури. Культурні регіони : навч. посібник / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 2000. 520 с.
4. Історія світової та вітчизняної культури : навчальний посібник / Юрій М. Ф. Київ : Дакор, 2007. 454 с.
5. Історія світової та української культури : підручник для ВНЗ. / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук., В. А. Режко. Київ : Літера ЛТД, 2010. 480 с.
6. Історія української та світової культури / Л. І. Косянчук. Тернопіль : Астон, 2001. 311 с.
7. Історія української культури. У п'яти томах. Том І.: Історія культури давнього населення України. К., 2001.
8. Крижанівський О. П. Історія Стародавнього Сходу. Київ : Либідь, 2002. 592 с.
9. Культура Сходу (давні цивілізації і середньовіччя) : навч. посіб. / Л. В. Анучина. Х. : Регіон-інформ, 2005. 152 с.
10. Культурологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Бокань; Міжрег. акад. упр. персоналом. Київ, 2000. 134 с.
11. Культурологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. Е. Герчанівська; Відкритий міжнар. ун-т розв. людини «Україна». Мережа дистанц. навчання. К., 2005. 290 с.
12. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. Видання 2-ге, перероб. та доп. / За ред. І. І. Тюрменко. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 368 с.
13. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посібник / За ред. М. М. Заковича. 4-тє вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2009. 589 с.
14. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навчальний посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. А. В. Яртися, В. П. Мельника. Львів, 2005.

15. Ніколова Н. І., Чмихов М. О. Культурологія: культурогенез : навч. посіб. Київ : Вид. дім «Скіф». 2012. 440 с.
16. Культурологія : навчальний посібник / Петрушенко В. Л. та ін. Львів, 2012. 357 с.
17. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури : навч. пос. для студ. техн. вузів / 3-є вид., стер. Харків, Київ : Основа; Т-во «Знання», 1999. 336 с.
18. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури : навч. посібник для студ. техн. вузів / 4-є вид., випр. і доп. К. : Т-во «Знання», 2000. 359 с.
19. Подольська Є. А., Лихвар В. Д. Культурологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури. 2003. 248 с.
20. Шевнюк О. Л. Культурологія : навч. посібник. Київ : Знання-Прес, 2007. 353 с.

Допоміжна

21. Архаїчна культуротворчість: спроба постнекласичної інтерпретації / В. М. Леонтєва; Харк. держ. техн. ун-т радіоелектрон. Х., 2000. 60 с.
22. Вишеславський Г., Сидор-Гібелінда О. Термінологія сучасного мистецтва. Означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України. Париж-Київ : Видавництво «Терра інкогніта» ((фр.) Paris-Kyiv, Ed.Terra Incognita), друк: К. : Поліграфічна фірма «Майстерня книги», 2010. 416 с.
23. Герчанівська П. Е., Сабадаш Ю. С., Федотова О. О. Культурно-дозвілєва діяльність у сучасному світі : кол. монографія. Київ : Видавництво Ліра. К., 2017. 328 с.
24. История мировой культуры (мировых цивилизаций) / Под ред. Г. В. Драча. Ростов на Дону : Феникс. 2005. 544 с.
25. Івашина О. О. Загальна теорія культури. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія». 2008. 215 с.
26. Історія художньої культури: Середньовіччя. Відродження : підруч. для студ. вищ. навч. закл. мистецтв і

- культури / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко; Харк. держ. акад. культури. Харків, 2001. 190 с.
27. Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали конф. молодих науковців, 20-22 квіт. 2005 р. / ред.: С. В. Сищенко; Харк. держ. акад. культури. Х., 2005. 246 с.
28. Культурні цінності Європи / За ред. Ганса Йоаса і Клауса Вігандта. Пер. з нім. Київ : Дух і літера. 2014. 552 с.
29. Мак-Люэн М. Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной культуры. К. : Ника-Центр, 2003. 432 с.
30. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / Дж. Лалл. К. : К.І.С., 2002. 264 с.
31. Мистецтво в контексті культури / В. І. Панченко. Київ : ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1998. 192 с.
32. Міжкультурна комунікація / ред.: Д. С. Бурого; Ін-т філол. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Ін-т мовознав. ім. О. Потебні НАН України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К. : Вид. дім Д. Бурого, 2004. 263 с.
33. Могильний А. П. Культура і особистість : монографія. Київ : Вища школа. 2002. 303 с.
34. Основи художньої культури. Ч. 1.: Теорія та історія світової художньої культури : навч. посібник для вищ. навч. закладів / За ред. В. Лозового, Л. Анучиної. Харків, 1997.
35. Рижкова С. А., Кузнецова І. В., Шевченко І. О. Творення, трансляція, інтерпретація та споживання культури : монографія / С. А. Рижкова, І. В. Кузнецова, І. О. Шевченко; ред.: Л. В. Білоусова, В. М. Кручик; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистец., Ін-т післядиплом. освіти. К., 2010. 475 с.
36. Теоретичні та практичні питання культурології: зб. наук. пр. Вип. 3 / ред.: І. П. Аносов; Мелітоп. держ. пед. ун-т. Запоріжжя, 2000. 276 с.
37. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: навч. посібник / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол, О. Оніщенко. Київ, 2001.

Інформаційні ресурси

1. Learning About Art — Google Arts & Culture. URL: <https://artsandculture.google.com/project/learning-art>
2. Modern and Contemporary Art. URL: <https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/modern-and-contemporary-art>
3. Музеи мира. URL: <https://muzei-mira.com/>
4. «Художественные стили и направления». URL: <https://www.stydiai.ru/artmovements/>
5. Шербурские кантаты. URL: <https://cantatas.ru/>
6. Artrue. URL: <https://artrue.ru/>
7. Kultures. URL: <https://kultyres.ru/>